

INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII
POLSKA AKADEMIA NAUK

JOURNAL OF URBAN ETHNOLOGY

19/2021

ETNOLOGIA, ANTROPOLOGIA MIASTA

INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII
POLSKA AKADEMIA NAUK

JOURNAL OF URBAN ETHNOLOGY
19/2021

ETNOLOGIA, ANTROPOLOGIA MIASTA

Redaktor naczelny / Editor-in-chief: dr hab. Róża Godula-Węclawowicz, prof. IAE PAN (etnologia)

Sekretarze redakcji / Editorial secretaries: dr Ewa Baniowska-Kopacz (etnologia), dr Alicja Soćko-Mucha (etnologia)

Redaktor tematyczny / Topic editor: dr hab. Grażyna Ewa Karpińska, prof. UŁ (etnologia)

Redaktor języka polskiego / Polish language editor: dr Joanna Kulczyńska-Kruk (filologia polska)

Rada naukowa / Scientific Council:

dr hab. Marcin Brocki (Uniwersytet Jagielloński, Kraków); Dr. Iwona Dudek-Blaise (Centre national de la recherche scientifique, Marseille); doc. Ph. Dr. Jan Horský, Ph.D. (Univerzita Karlova v Praze, Praha); Ph.D. Laurie Koloski Assoc Prof (University of William&Mary, Williamsburg, VA, USA); dr hab. Katarzyna Majbroda (Uniwersytet Wrocławski); dr hab. Aleksandr Musin (Instytut istorii material'noj kul'tury, Rossijskaja akademija nauk, Sankt-Peterburg); dr hab. Adam Pomieciński, prof. UAM (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu); prof. dr hab. Aleksander Posern-Zieliński (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu); Peter Salner, PhD., DrSc. (Slovenská akadémia vied, Bratislava); doc. PhDr. Blanka Soukupová, CSc. (Univerzita Karlova v Praze, Praha);

Koncepcja okładki / Cover design: Róża Godula-Węclawowicz

Autor zdjęcia na okładkę / Cover photograph: Mirosław Mrozik, www.mrozilla.pl

Recenzenci / Board of Reviewers:

Prof. dr hab. Janusz Barański; Dr hab. Anna Weronika Brzezińska, prof. UAM; Prof. dr hab. Henryk Czubała; Dr Joanna Dziadowiec; Dr hab. Anna Engelking, prof. IS PAN; Dr hab. Andrzej Gaczoł, prof. PK; Dr hab. Monika Golonka-Czajkowska, prof. UJ; Dr Konrad Górny UW; Dr hab. Leszek Hońdo; Dr hab. Maria Hussakowska; Dr Łukasz Kaczmarek; Dr hab. Katarzyna Kaniowska, prof. UŁ; Dr Ewa Klekot; Dr. Miha Kozorog; Dr hab. Paweł Kubicki, prof. UJ; Dr hab. Maciej Kurcz, prof. UŚ; Dr Anna Kurpiel; Dr hab. Iwona Kurz, prof. UW; Prof. dr hab. Zbigniew Libera; Dr hab. Magdalena Lubańska; Dr hab. Izabela Main, prof. UAM; Dr hab. Katarzyna Marciniak, prof. UAM; Prof. dr hab. Janusz Mucha; Dr Annamaria Orła-Bukowska; Prof. dr hab. ks. Jacek Pawlik; Dr hab. Adam Pomieciński, prof. UAM; Dr hab. Sławomir Sikora; Dr hab. Mariola Tymochoicz; Prof. dr hab. Anna Tyrpa; Dr Katarzyna Waszczyńska; Dr hab. Dobrosława Wężowicz-Ziółkowska, prof. UŚ; Prof. dr hab. Maciej Ząbek; Prof. dr hab. Anna Zielińska. Instytut Sławistyki PAN.

Tłumaczenie artykułu Aleksego Szymkiewicza / Translation of the article by Aleksy Szymkiewicz:

dr Samuel Bennett.

Korekta abstraktów / Proofreading of the abstracts: Klaudyna Michałowicz

Korekta / Proofreading: korektorzy językowi, autorzy / proofreaders in native languages, authors

Opracowanie graficzne, skład: „ROCH” Wojciech Ochocki

Druk: Partner Poligrafia, Białystok

Journal of Urban Ethnology jest ewaluowane przez: Web of Sciences – Emerging Sources Citation Index; ERIH PLUS; Index Copernicus – International Journals Master Lists; Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (wykaz czasopism z 1.12.2021 r., pozycja nr 13117).

Artykuły z poszczególnych numerów są dostępne on-line:

<http://journals.iaepan.pl/jue/index>

oraz

<http://rcin.org.pl/dlibra/publication?id=75042&tab=3>

Pismo założone w 1992 r., do 2001 r. wydawane przez Muzeum Niepodległości w Warszawie, następnie do 2010 r. przez Polskie Towarzystwo Etnologii Miasta. Od grudnia 2012 r. prawnym właścicielem tytułu jest Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk.

Adres / Address:

Journal of Urban Ethnology

Pracownia Etnologii w Krakowie IAE PAN

ul. Sławkowska 17

31-016 Kraków

Polska

e-mail: jue.etno.pan@gmail.com

tel. : +48 12 422 48 65

<http://journals.iaepan.pl/jue/index>

Journal of Urban Ethnology © Copyright 2021. All papers are copyright to their authors and Institute of Archaeology and Ethnology Polish Academy of Sciences.

Wszystkie artykuły w Journal of Urban Ethnology 19/2021 są udostępniane na zasadach Open Access zgodnie z licencją CC-BY wersja 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode.pl>)

PL ISSN 1429-0618

e-ISSN 2719-6526

SPIS TREŚCI – CONTENTS

Miasteczko – pamięć – dziedzictwo – konteksty

A small town – memory – heritage – historical contexts

Ewa Nowina-Sroczyńska Witebsk. Chagallowe ekspresje pamięci <i>Witebsk. Chagall's expressions of memory</i>	11
Agnieszka Jeż Pejzaż dźwiękowy <i>shtetla</i> we wspomnieniach dzieci i młodzieży żydowskiej w międzywojennej Polsce <i>The soundscape of the shtetl in the memories of Jewish children and youth in the interwar period in Poland</i>	31
Iwona Zawadzka Cmentarz żydowski w Bochni: ślad po dawnych mieszkańcach oraz element lokalnego dziedzictwa . . . <i>The Jewish cemetery in Bochnia: a trace of former residents and an element of local heritage</i>	47
Kinga Czerwińska <i>Ostatni taki „Judosz”</i> . Uwagi o konstruowaniu i dekonstruowaniu dziedzictwa kulturowego w kontekście tożsamości mieszkańców Skoczowa <i>The last such “Judosh”. Remarks on constructing and deconstructing of cultural heritage in the context of the identity of the residents of Skoczów</i>	61
Maria Małanicz-Przybylska Intensywna praca dziedzictwa – działania liderów w miasteczku Wilamowice <i>Intensive work of heritage: local leaders' activities in the small town of Wilamowice</i>	81
Magdalena Toboła-Feliks Dąbrówka Wielka – wieś w mieście. Animacja zaangażowana w zachowaniu miejscowego stroju ludowego (mediacja na styku etnologii i performatyki) <i>Dąbrówka Wielka – a village in the city. Animation involved in the preservation of local folk costume (mediation at the borderline between ethnology and performance)</i>	97

Miejska przestrzeń interdyscyplinarnie

On cityspace in an interdisciplinary way

Tomasz Węclawowicz

Doświadczenie Krakowa. Stanisława Ignacego Witkiewicza *Nienasylenie i Jedyne wyjście* 115
Experiencing of Krakow: Stanislaw Ignacy Witkiewicz's novels Insatiability and The Only Way Out

Monika Milewska

Stołówki w przestrzeni socjalistycznego miasta 137
Canteens in the space of a socialist city

Renata Hołda

Prawo do ogrodu. Ogrodnicy w przestrzeni miasta 147
The right to a garden. Gardeners in urban space

Aleksy Szymkiewicz

Identity, place and values. On construction and internalization of festival normalities on the examples of music festivals in Poland 163
Tożsamość, miejsce i wartości. O konstruowaniu i internalizacji festiwalowych normalności na przykładzie festiwali muzycznych w Polsce

Piotr Aptacy

Nowe formy doświadczania przestrzeni oraz tradycji kulturowych w erze komunikacji cyfrowej 181
New forms of experiencing spaces and cultural traditions in the era of digital communication

Kamilla Dolińska

Justyna Kajta

Julita Makaro

Natalia Niedźwiecka-Iwańczak

Elżbieta Opilowska

Miasta podzielone i pogranicza w studiach socjologicznych – o wyzwaniach i kierunkach badawczych 195
Divided cities and borderlands in sociological studies: challenges and research trends

Miscellanea

Zbigniew Jasiewicz

- Wielokulturowość w dziełach Kolberga. Obecność wielu kultur i ideologia 209
Multiculturalism in the works of Oskar Kolberg. Co-existence of cultures and the ideology

Ryszard Vorbrich

- Tidili Centre – stolica gminy. Embrion struktury miejskiej w środowisku wysokogórskim Maroka . . . 227
Tidili Center – the capital of a commune. An embryo of an urban structure in the high-mountain environment of Morocco

Dagnosław Demski

- Etnografia jako „sztuka pomijania” – odsłona II. Migawki z badań terenowych w Gudżaracie (Indie), 1992 247
Ethnography as an „art of leaving out”, part II. Close-ups from field studies in Gujarat (India), 1992

Książki – omówienia – komentarze

Books – reviews – comments

Maja Biernacka

- Agata Cieszewska, 2019, *Green belts. Zielone pierścienie wielkich miast*, Warszawa: Wydawnictwo Akademickie SEDNO, ss. 296. 261

Janusz Barański

- Grażyna Ewa Karpińska, Aleksandra Krupa-Ławrynowicz, 2019, *Grembach – etnograficzny przewodnik po łódzkim osiedlu*, Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, ss. 255. 267

- Informacje dla autorów – Information for Contributors** 271

Informacje dla autorów / Information for Contributors

Journal of Urban Ethnology jest pismem otwartym dla badaczy miejskiej kultury zarówno w jej wymiarze teoretyczno-metodologicznym jak i szczegółowej analizy aspektów kultury miasta. Etnologia/antropologia miasta rozumiana jest szeroko, nie tylko w odniesieniu do kultury środowiska stricte miejskiego, ale uwzględniająca także problematykę rozprzestrzeniania się miejskiego stylu życia na inne środowiska społeczno-kulturowe, w tym np. na małe miasteczka czy wieś. Na łamach JUE zamieszczamy teksty o charakterze teoretycznym, metodologicznym, analitycznym, komparatystycznym, empirycznym. Drukujemy artykuły, które jeszcze nie były publikowane.

Redakcja wstępnie kwalifikuje artykuły pod względem ich zgodności z profilem tematycznym i z wymogami formalnymi pisma oraz z zasadami stawianymi publikacjom naukowym. Następnie kieruje je do recenzentów zewnętrznych. W procesie recenzowania obowiązuje zasada *double-blind review* oznaczająca, że autorzy i recenzenci nie znają swych tożsamości; w pozostałych przypadkach recenzent podpisuje deklarację o niewystępowaniu konfliktu interesów. Recenzji podlega koncepcja pracy (wybór tematu, założenia), metodologia (wybór metody, jej zastosowanie), narracja (jasność wyводу, styl wypowiedzi), redakcja tekstu (adekwatność tytułu, podział tekstu na części, adekwatność przypisów). Recenzent w formie pisemnej określa warunki dopuszczenia artykułu do druku lub jego odrzucenia. W przypadku uwag autor zobowiązany jest do ustosunkowania się do nich.

Ostateczną decyzję o publikacji artykułu bądź jego odrzuceniu podejmuje redakcja, kierując się opiniami recenzentów i odpowiedziami autorów. W przypadkach kontrowersyjnych redakcja może powołać dodatkowego recenzenta.

The Journal of Urban Ethnology is a periodical addressed to the researchers of urban culture with regard to both its theoretical and methodological dimension and the detailed analysis of various aspects of urban culture. Urban ethnology/anthropology are understood broadly, not only in reference to the culture of a strictly urban environment, but also with regard to issues of the dissemination of urban lifestyle to other socio-cultural environments, including small towns and villages. The JUE publishes theoretical, methodological, analytical, comparative and empirical texts. Articles published in the JUE have not been published elsewhere.

The Board of Editors makes a preliminary selection of articles in relation to their conformity with the thematic profile and the formal requirements of the periodical and with the standards of scholarly publication. Subsequently the articles are forwarded to outside reviewers. The process of reviewing texts submitted to JUE follows the double-blind review rule, i.e. the identities of the authors are unknown to the reviewers and vice-versa; in other cases, the reviewer signs a statement on the absence of a conflict of interests. The reviewed aspects are: the concept of the study (choice of topic, assumptions), its methodology (selection and application of the method of analysis), the narration (clarity of argumentation, appropriateness of style) and editorial correctness (suitable title, division into subsections, footnotes). The reviewer submits his/her opinion in writing, stating the reasons for the article's rejection or the conditions that must be met for it to be accepted for publication. The author is requested to comment on the reviewer's remarks. The final decision on the acceptance/rejection of the text is taken by the Board of Editors based on the reviewers' opinions and

Redakcja zastrzega sobie prawo do wyboru, skracania i redagowania tekstów.

Autorzy publikacji powinni ujawnić wkład poszczególnych osób w powstanie publikacji, przy czym główną odpowiedzialność ponosi autor zgłaszający tekst. W razie stwierdzenia przypadków nierzetelności naukowej, polegającej na nieujawnieniu wkładu innych osób w powstanie publikacji (*ghostwriting*) bądź wskazaniu jako współautorów osób, których wkład w powstanie publikacji był znikomy lub w ogóle nie miał miejsca (*guest authorship*), redakcja ma obowiązek powiadomienia o tym naruszeniu zasad etyki środowiska naukowego.

Journal of Urban Ethnology jest rocznikiem. Autorom publikującym na łamach Journal of Urban Ethnology nie są wypłacane honoraria, jednakże Wydawca udostępnia nieodpłatnie Autorowi – plik pdf artykułu do upowszechniania.

Pełne treści numerów archiwalnych oraz szczegółowe informacje dla Autorów dostępne są on-line:

<http://journals.iaepan.pl/jue/index>

Journal of Urban Ethnology jest także dostępny za pośrednictwem RCIN:
<https://rcin.org.pl/dlibra/publication/75042?language=en#description>

the author's comments. If a controversy arises, the Board of Editors may appoint another reviewer.

The Board of Editors reserves the right to select, abridge and edit the submitted texts.

The authors are obliged to disclose the participation of third parties in the creation of the text; the responsibility for complying with this duty rests chiefly with the author submitting the text. If the lack of scholarly diligence in the form of ghostwriting or guest authorship is detected, the Board of Editors is obliged to apprise the academic milieu of this infringement of professional ethics.

The Journal of Urban Ethnology is an annual. Publication of an article in JUE is unpaid, but the Publisher shall make accessible to the Author with no remuneration – a PDF- file of the chapter for dissemination.

Full texts of archival volumes of the JUE and detailed information for the authors are available online:

<http://journals.iaepan.pl/jue/index>

JUE is also available via RCIN:
<https://rcin.org.pl/dlibra/publication/75042?language=en#description>